

השהות הפנימית INTERNAL DURÉE

חיה שפר

HAYA SHEFFER

“יש כביכול שני 'אני' שונים, אחד עמוק, מקורי, שחוייתו שרויה בורם החופשי של השהות, ואחד המתקן בעבודה תכליתית ומוכנס בעולם של כמויות העשוי בידי השכל. הראשון מופנה כלפי אותם מצבי תודעתנו, שבאים זה אחר זה 'כשהאני שלנו מניח עצמו לחיות', כשאנו נותנים לזרם ההתרחשות הפנימית לזרום הלאה בלי מעצור.”
— מרטין בובר על משנתו של הפילוסוף אנרי ברגסון

העבודה מגלמת מסע התבוננות בשהות הפנימית, האישית והאינטימית של דמויות שונות בחיי. שמה של העבודה נדלה משיח אודות הקֶשֶׁך (durée) של ברגסון, ומבטא רגעים בהם חווית הזמן הפנימית מתנתקת מהזמן החיצוני ומתביעותיו. חוויה זו מוכרת לנו מרגעים של פנאי מוחלט, בהייה, שיטוט מנטלי, חלימה־בהקיץ ואף משעמום, ומציפה ספקטרום רחב של תגובות: מפחדים, רגשי אשם ובריחה, דרך כמיהה, מעין רומן אסור, ועד הכלה מלאה, טיפוח והתמסרות. אנו מצויים בנקודת זמן מרתקת של מהפכת תקשורת תרבותית והתנהגותית המשתווה בעוצמתה למהפכות שעבר המערב עם המצאת הדפוס, הקיטור, או החילון והעיור. עכשיו, כמו אז, אנחנו ניצבים מול שינויים שלא הודרכנו כיצד להתמודד איתם, עוברים הליך מזורז, ומתקשים לעצור ולנסחו במילים.

ההרהור, הפנאי, השיטוט, השעמום, הבטלה, החלימה בהקיץ זכו בתרבות המערבית, לאורך הדורות, לתשומת לב רבה. לעיתים הם הוצגו כסכנה ואיום שיש להדביר, ולעיתים הם הועלו על נס. מיתולוגיות תרבותיות אך גם מחקרים מדעיים, קושרים את ההרפיה המחשבתית הקשורה במצבים אלו, לרגעי הארה ונביטה של תובנות ספונטניות ורעיונות יצירתיים. רגע מרומם רוח של השראה שמכונה ‘Aha Moment’ או אאוריקה.

גסטון בשלאר מדבר על החלימה בהקיץ במונחים של אינטימיות, מרחב ועצמה (intimate immensity). אני משעול מכנה אותה “נים ולא נים אקטיבי – תשומת לב משוחררת ונטולת מושא” ומציינת שבלעדיה לא תהיה יצירה, ומילן קונדרה משווה את הבטלה המתוקה ל“התבוננות בחלונותיו של האל הטוב”.

הקשבה לסיפורי השהות הפנימית של הדוברים והדוברות בפרויקט, מעלה שאלות שנוגעות בתודעה, מרחב, זמן, שקט וריק, בהרגלים, התניות פחדים ורגעי גילוי. סוגיות שכל אחת ואחד מאיתנו מתמודד איתן מדי יום. העבודה בוחנת שאלות אלו מנקודת מבטה של התרבות המערבית היום, בתחילת המאה העשרים ואחת. היא מייצרת מרחב שהוא גם פיזי וגם נפשי, שמזמן רפלקסיה וקורא להתמסר לאותם סיפורים ולתת ל“זרם ההתרחשות הפנימית לזרום הלאה בלי מעצור.”

זוהי הזמנה להתנתק מהמולת היום, להתמסר לרגע לשהות הפנימית, לבהייה ולמחשבות הנודדות של הקולות המספרים ושל עצמכם.

הנחיה: גיא שגיא, ד"ר רומי מיקולינסקי

SUPERVISORS: GUY SAGGEE, DR. ROMI MIKULINSKY

There are, as it were, two different “I’s”. One is profound, original, immersed in the free flowing durée, the other is purpose-oriented, efficient and grounded in a quantifiable, rational world. The first is attuned to the different states of our consciousness, precipitated ‘as our ‘I’ lets itself be’ when we let our inner flow run without hindrance.

— Paraphrase of Martin Buber on Henri Bergson’s notion of intuition

This work is the result of a voyage observing the personal and intimate durée of various people, their internal durée.

The name of the project alludes to the Bergsonian durée, a concept describing the inner experience of time disconnected from the external notion of time and its demands. This sensation is familiar to us from moments of mental wandering, staring, daydreaming, and even boredom. It generates a broad spectrum of reactions: from fear, guilt and escape, through a longing, reminiscent of forbidden love, to full acceptance, containment, and cultivation.

We are living a fascinating period of cultural and behavioral revolution comparable to past revolutions brought by the advent of print, steam locomotion, secularization or urbanization. Like previous generations, we face changes for which we have not been prepared, undergoing a rapid process, too fast to put into words.

Pondering, leisure, wandering, boredom, idleness, and daydreaming have attracted Western culture’s attention for generations; at times perceived as a danger, a threat that one should eliminate, and at times valued and venerated. Popular Myths and scientific studies alike, associate the intellectual laxity involved in these states of being with moments of enlightenment, facilitating spontaneous insights and creative ideas – uplifting experiences of inspiration often referred to as ‘Eureka’ or ‘Aha moments’.

French philosopher Gaston Bachelard speaks of daydreaming in terms of “Intimate Immensity” and space. Israeli poet Agi Mishol calls it “active slumber – liberated and objectless attention”, and notes that without it there is no creation, and Czech author Milan Kundera, describes the indolent as “gazing at God’s windows”.

Listening to the internal durée stories presented in the project make one ponder silence and emptiness, habit and conditioning, fear and a daring moment of realization and discovery – issues we all deal with daily. The work examines these questions from our “here and now” – the point of view of contemporary Western culture, at the beginning of the 21st century. It creates a space that is both physical and mental, that calls for reflection and invites one to be carried by these stories, and allow the Bergsonian internal experience keep flowing unhindered.

This is an invitation to break away from the tumult of events, to surrender – for a moment – to the internal durée, to stare into the void allowing one’s thoughts ramble, to listen to the narrating voices and to your selves.